

Ympäristöministeriö

kirjaamo.ym@ymparisto.fi

- Viite** Ympäristöministeriön lausuntopyyntö ympäristönsuojelulain uudistamishankkeen kolmannen vaiheen ehdotuksista 26.1.2016 (YM16/400/2012)
- Asia** Suomen Kalankasvattajaliiton lausunto ympäristönsuojelulain uudistamishankkeen kolmannen vaiheen ehdotuksista. Lausunto keskittyy ympäristönsuojelulain uudistamishankkeen 3. vaiheen projektin 7 muistioon.

Kalankasvatus- tai kalanviljelylaitoksia koskevat ehdotukset

Projekti ehdottaa, että

- kalankasvatuksen luvanvaraisuuden kynnys muutetaan nykyisestä rehu- ja tuotantomääräisestä päästöperusteiseksi ja ennen kynnysarvon muutoksen vahvistamista valmistellaan lupakynnyksen päästöperusteisuuteen liittyvät laskentamallit ja laskentaperusteet
- kalankasvatuslaitosten luvanvaraisuuden kynnystä muutetaan ja nostetaan siten, että lupakynnykset ovat seuraavat:
  - merialueilla vähintään 50 kg:n fosforipäästö vuodessa
  - sisävesillä vähintään 10 kg:n fosforipäästö vuodessa
  - vähintään 50 hehtaarin luonnonravintolammikko tai lammikkoryhmä
  - merialueen kalankasvatuslaitokset, joiden fosforipäästö on yli 10 kg mutta alle 50 kg vuodessa ja 20–50 hehtaarin luonnonravintolammikot siirretään laajaan ilmoitusmenettelyyn, jossa annettava päätös voisi tarvittaessa sisältää toimintaa koskevia määräyksiä tai vaihtoehtoisesti niiltä edellytetään ainoastaan eläintunnistusjärjestelmästä annetun lain (238/2010) ja vesiviljelyeläinten tunnistamisesta annetun maa- ja metsätalousministeriön (MMM) asetuksen (533/2011) mukaisesti eläintenpitäjää ja pitopaikkaa koskevan ilmoituksen tekemistä ELY:lle.
  - Kalankasvatuksen kiertovesilaitosten luvanvaraisuus ehdotetaan poistettavaksi, jos jätevedet johdetaan ympäristöluvanvaraiselle yhdyskuntien tai teollisuuden jätevedenpuhdistamolle.

Lisäksi projekti ehdottaa, että vuoden 2016 alussa käynnistetään jatkotyö kalankasvatuksen ohjausmekanismien kehittämiseksi kattaen myös pienryhmässä esillä olleet ehdotukset. Samassa yhteydessä tulisi selvittää luvanvaraisuuskynnyksen ja vesilain mukaisen luvan suhdetta.

Lausunto

Kalanviljelyn ympäristöluvanvaraisuuden keventämiseksi pienryhmä esitti perusteltuja ja hyviä ratkaisuja mutta varsinainen ehdotus jäi valitettavan ohueksi. Esitys nykymuodossa ei kevennä hallinnollista eikä toimialan byrokratiaa riittävästi eikä toteuta hallituksen tavoitetta kasvavasta kalantuotannosta. Esitys vaikuttaa pääosin luonnonravintolammikkoviljelyyn. Kevennys kohdistuu 45 luonnonravintolaitoksen, noin kymmenen kiertovesilaitoksen ja vain kolmeen merialueen laitoksen ympäristöluvitukseen. Esitettiin että luparajan alittavat toiminnot siirrettäisiin laajaan ilmoitusmenettelyyn, jossa annettava päätös voisi tarvittaessa sisältää toimintaa koskevia määräyksiä taikka toiminnoilta edellytettäisiin eläintenpitäjää ja pitopaikkaa koskevan ilmoituksen tekemistä ELY:lle.

Käsillä oleva ympäristönsuojelulain muutos on avainasemassa hallituksen tavoitteiden toteuttamisessa jotta viranomaisten ohjaukseen mahdollistaisivat vesiin perustuvien liiketoimintojen kestävä kasvun, vesien hyvän tilan tavoitteet huomioon ottaen. Kalankasvattajaliitto peräänkuuluttaa rohkeampaa otetta nyt käsillä olevaan uudistukseen jotta hallituksen toive toteutuu, alan kilpailukyky paranee ja että kasvatusmäärä saadaan nousuun. Kalankasvattajaliitto painottaa lausunnossaan huomioonottamaan erityisesti hallituksen erityispainopistealueen kestävä vesiviljelytoiminnan kasvun edellytysten luomiselle ja kasvun mahdollistamiselle.

Kalankasvattajaliitto pitää erityisen tärkeänä keskeisintä esitystä kalanviljely luvituksen jatkotyön aloittamisesta. Hallituksen toimenpidesuunnitelman mukaisesti lupa- ja ilmoitusmenettelyiden muutostarpeet tulee olla selvitettyinä vuoden 2016 loppuun mennessä. Kalankasvatuksesta onkin tehty valtava määrä selvityksiä ja tutkimuksia. Alan byrokratian keventämistä ja sen seurauksia on pohdittu mikä oli myös peruste kalankasvatuksen valitsemiseksi pienryhmätyöskentelyyn. Kalankasvattajaliitto toivoo jatkotyön aloittamista erittäin nopealla aikataululla, vuoden 2016 alussa, kuten esityksessä on mainittu.

Hallitus on vahvistanut vuonna 2014 valtioneuvoston periaatepäätöksen noudattamisen kuluvana hallituskautena, siten vesiviljelystrategia 2022 linjausten toimeenpano jatkuu entisen tavoin. Suomi sitoutuu parantamaan vesiviljelyn kilpailukykyä siten että kasvatusmäärä nostetaan 20 miljoonan kilon vuosittaiselle tasolle. Kasvu tasaa valtion kauppatasevajetta noin kolmasosalta nykyisen vajeen ollessa 350 miljoonaa euroa eli sama kuin 20 milj. kg kalankasvatuksen arvo kerrannaisvaikutuksineen.

Kilpailukykyisen toimintaympäristön kehityksen jatkuvina mittareina ovat uusi tuotanto (uusien lupien luku- ja tuotantomäärä), ympäristölupien keskimääräinen voimassaoloaika eri tuotantosunnissa, vesiviljelyyn tarvittavien erilaisten lupien määrä ja lupien keskimääräiset käsittelyajat. Kalankasvattajaliiton mukaan em. mittarit ovat säilyneet toistaiseksi muuttumattomina ja jatkotyöltä odotetaan tähän muutosta.

Ympäristövaikutusten merkittävydestä viitataan SYKEN selvitykseen siitä että kalankasvatuksen vaikutus on merkittävää. Kalankasvattajaliitto painottaa että kasvatuksesta ei aiheudu korkean riskin ympäristöhaittaa ja ympäristövaikutukset rajautuvat pääosin

luonnollisiin ravinteisiin kuten fosforiin (1,1 % kokonaismäärästä) ja typpeen (0,6% kokonaismäärästä).

Kalankasvattajaliitto katsoo että kalanviljely voidaan siirtää luvitusjärjestelmän ulkopuolelle ilman että ympäristö vaarantuu. Viranomaisella säilyy mahdollisuus puuttua toimintaan mikäli esimerkiksi raportoinneissa, valvonnassa taikka muiden yhteydenottojen kautta esiintyy siihen tarvetta. Ympäristönsuojelun taso ei heikentyisi rohkeamman keventämisen myötä sillä kalanviljely on erittäin hyvin ennakoitavissa ja hallittavissa.

Lausunto esityksen liitteistä

Kalankasvattajaliitto pitää toimialalle tervetulleena esitettyjä kevennyksiä ympäristöluvanvaraisuuteen siten että kalankasvatuksen luvat ovat fosforin osalta päästöperusteisia liukuvana keskiarvona, lupakynnys luonnonravintolammikoille 50 ha, kiertovesilaitosten, poikaslaitosten sekä pienimuotoisen ja koeluontoisen sekä väistöpaikan luvanvaraisuuden poistaminen. Luvanvaraisuuden alittava kalankasvatus ilmoitetaan maa- ja metsätalousministeriön vesiviljelyeläinten tunnistamisesta annetun asetuksen 533/2011 mukaiseen Eviran ylläpitämään rekisteriin. Asetuksen laatiminen vesiviljelylle saattaisi parantaa toimialan yhtenäistä kohtelua ja parantaisi tasavertaista kohtelua.

Ympäristöluvut ovat voimassa toistaiseksi ilman YSL 87§:ssä mainittua painavaa syytä. Toistaiseksi verkkoallasviljelyä koskevissa luvissa tätä ei ole noudatettu. Kalankasvattajaliiton tietojen mukaan luvittaja on esimerkiksi vedonnut vuokra-alueen määräaikaissuuteen. Esityksen mukaan verkkoallasviljelyä koskevien lupien tulee myös olla toistaiseksi voimassa olevia. Kalankasvattajaliitto pitää esitystä toivottavana ja tähdentää sen merkityksellisyyttä. Tällä yksittäisellä toimella olisi merkittävä vaikutus kalanviljelyn byrokratian purkuun ja se toisi mittavia kustannussäästöjä osapuolille. Kalanviljelylaitokset ja kasvatusalueet ovat säilyneet vuosikymmeniä samoina, silti ympäristöluvut ovat olleet määräaikaaisia ja niitä on vuosikausia ketjutettu. Ketjutus aiheuttaa erityisen suurta epävarmuutta toiminnanharjoittajalle aiheuttaen merkittäviä kustannuksia.

Ympäristönsuojelulain soveltamisen vaikutukset kalankasvatukseen

Ympäristönsuojelulain viranomaissoveltaminen kalankasvatukseen on ollut erityisen kohtalokasta toimialalle. Alalle ei ole juuri myönnetty uusia taikka suurempia ympäristölupia, päinvastoin, ehtoja ja kuormitusmääriä on systemaattisesti leikattu ympäristöluvan uusimisen yhteydessä jopa 30% leikkauksin. Seurauksena on ollut se että pienet yritykset eivät ole voineet vastata kiristyneeseen kilpailutilanteeseen tehokkuutta lisäämällä taikka investoimalla ja siten erikoistumalla, mikä olisi ollut välttämätöntä. Konkurssien johdosta suuret yritykset ovat ostaneet lopettavien yritysten laitoksia, jolloin toimiala on selvinnyt kokonaisuudessaan, mutta laitossijainti on entistä pirstaleisempaa, kalaterveystilanteen hallinta vaikeaa ja laituskoko on erittäin pieni verrattuna Ahvenanmaan taikka Ruotsiin. Liiketoiminnan ostaminen ja yritysten siirtäminen Ruotsiin ovat käytännössä olleet ainoat keinot laajentaa toimintaa. Lisäksi uuden yrittäjän on erittäin hankalaa tulla alalle, sillä kannattavan kokoisia yrityksiä on lähes mahdotonta perustaa. Pelkästään uuden luvan hakuprosessi ympäristökartoituksineen sitoo valtavia

pääomia, investoinnit makaavat vuosikausia ilman tuottoa ja investointien tuloutus sijoittajalle on erittäin epävarmaa.

Kalankasvattajaliitto toteaa että alan kasvu on mahdollista toteuttaa kestävästi, hyvillä kasvatusalueilla, korkealla ammattitaidolla ja siten että toiminnan vaikutukset ympäristöön ovat todennettavissa ja ennakoitavissa. Toimiala pystyy täyttämään edellä mainitut reunaehdot vaikka nykyistä luvitusjärjestelmää kevennettäisiin rohkeammin. Kestävyyden ensisijainen arvo on, että kalaa voidaan tulevaisuudessakin kasvattaa hyvissä vesissä siten että kala viihtyy ja kasvaa hyvin, vain siten toimialalla on vastuullinen kasvuvedellytys ja kotimaisen elintarviketuotannon turvallisuus säilyy.

Karjalohjalla 4. maaliskuuta 2016

Toimitusjohtaja Anu-Maria Sandelin
Suomen Kalankasvattajaliitto ry